

Презъ нощта турцитѣ наклаждатъ голѣмъ огнь, игривитѣ пламъци на който освѣтяватъ цѣлата околностъ заедно съ грозното видение на обезглавенитѣ трупове на падналитѣ дванадесетъ борци. Преди полунощъ Хаджи Димитъръ, необезпокояванъ отъ противника, се изтегля съ останалитѣ си другари, на брой около 40—42 души. Мнозина отъ тѣхъ сж ранени; между раненитѣ е и брата на воеводата, Тодоръ. Тѣ поематъ по посока къмъ Стара-планина, безъ пжть: презъ ниви и гори, презъ урви и долини, спирайки се денемъ по безводни високи скали и въ дълбокитѣ горски усои, или продължавайки да вървятъ, когато настѣпи нощта. Тѣ сж навлѣзли вече въ Севлиевската планина и се отправятъ къмъ Габрово. Отъ Дунава до Канлж-дере, тѣ се бѣха движили по открити мѣстности, презъ огнь и желѣзо, безъ отдихъ и безъ сънь, постоянно преследвани отъ противника, който имъ препрѣчваше пжтя. Сега тѣ сж вече въ предверието на Стара-планина; сега Балканътъ, свѣрталище на свободолюбивия български хайдутинъ, имъ разтваря своитѣ скрити убѣжища съ своитѣ прохладни сѣнки и студени извори. Тамъ жителитѣ, които го населяватъ, сж облѣхани отъ планинската атмосфера на единъ по-свободенъ животъ, тамъ воплитѣ на робството сж по-малко достигнали, особно въ чисто българскитѣ села, дето винаги е витаелъ непокорния народенъ духъ и любовта къмъ свободата.

Отъ височинитѣ на планинскитѣ чукари, дружината на Хаджи Димитъръ съглежда едно селище, въ което тя решава да се спустне, за да се снабди съ провизии. Това е селището Дебелъ-дѣлъ*), на три часа разстояние отъ Габрово. Въ продължение на цѣлия походъ отъ Дунава до Балкана, за пръвъ пжть тя намира тукъ гостоприемство отъ сънародници, за които бѣ тръгнала да пролива кръвта си. Въ това родно кжтче четницитѣ сж братски посрещнати, нахранени, подслонени и снабдени съ храна за нѣколко дни. Това е единъ свѣтълъ моментъ въ тѣхния походъ, още повече, като се има предвидъ, че на балканскитѣ овчари е било заповѣдано отъ властта да се спустнатъ отъ планината и да не даватъ никакво съдействие на „комититѣ“. Щомъ се научаватъ за появата на четата, селскитѣ кехая и чорбаджиитѣ на Дебелъ-дѣлъ (Дерелий) поканватъ съселянитѣ си да приготвятъ и занесатъ храна на възстаницитѣ. Въ го-

*) Споредъ внука на Хаджи Димитъръ — г. Юрданъ Асеновъ — Дебелъ дѣлъ е гора, обитавана отъ дървари колибари, а селото е Дерелий.